JURAJ SIZGORIĆ
ŠIBENIK
NAUČNI ODSJEK

Poštarina plaćena u gotovom.

NOVA

PRIJATELJI! platite dužnu PRETPLATU prema poslatom obračunu!

TRIBUNA

Godina VII | Pretplata mjesečno D 6.— Inozem. 10 Pojedini broj D in. 1.50 Čekovni račun br. 34.159 | Petak 22 septembra 1939 | Rukopisi se ne vraćaju. Oglasi se računaju po tarifi. Plativo i utuživo u Šibeniku. | Br. 602

Šta će biti

iz svega ovoga što se događa u svijetu — to je pitanje koje se neprestano ponavlja, koje zabrinjuje i na koje nema odgovora.

Jedno svako zna: da su događaji današnjice isuviše krupni, isuviše odbilni; čak ako se i ne tiču nas. Svijest u ovome činila je da mi gotovo i zaboravimo na unutrašnje prilike, koje su postale predmet drugoga reda, iako krupnijeg političkog događaja nije bilo za ovih dvadeset godina u našoj zemlji nego je uređenje Banovine Hrvatske i sve što tome slijedi,

Ovo što se je do danas odigralo na evropskoj pozornici, zapravo što se je dogodilo u posljednjih dvadeset dana otkad je počeo rat između Njemačke i Poljske, tako je puno događaja, uzbuđenja i iznenađenja. To vrijedi za nas, koji smo i kao narod i kao država strogo neutralni, a šta tek mora da bude za one kojih se neposredno tiče? — Po vijestima koje šalju zvanične agencije ne može se sve znati, čak se i te vijesti moraju primati sa rezervom pogotovu zato što su često kontradiktorne. Ali jedno je izvan sumnje: da je Poljska danas sva u rukama Njemaca i Rusa, i da su posljednji, možda očajnički i najherojskiji napori ostataka poljske snage vrijedni divljenja ali bezuspješni. Zapadni front nije donio naročitog olakšanja istočnom, i jedna slovenska zemlja danas je, po četvrti put u svojoj istoriji, pred sudbonosnim događajem.

Ali ovo još nije ono što upravo čini da se postavlja pitanje šta će biti. Uzbudile su se velike zemlje i narodi, neke su počele akciju sa jasnim ciljem neke su još uvijek u rezervi, ali njihove namjere nisu jasne.

Jasno je samo to da Poljska, sama po sebi, nije bila pravi objekt oko kojega su se sile sukobile. Ona je samo slučajni povod za operacije velikih dimenzija, ali nije i njihov cilj. Taj cilj je nešto krupnije, jače.

Zato se svako i pita: ŠTA ĆE BITI?

Za nas, s obzirom na naše prilike ima dvije mogućnosti dva odgovora na postavljeno pitanje.

Jedan je odgovor prost. On glasi: NIŠTA. — Ma koliko to na prvi pogled izgledalo čudnovato i prazno, to je jedna najvjerovatnija pretpostavka, koju, nažalost, nemožemo potanje objašnjavati. Velike sile imaju svoju logiku.

Drugo je mogući odgovor: ZA NAS NIŠTA. Objašnjenje je prosto: mi niti tražimo tuđe niti puštamo svoje. Svi ovi događaji iako su terenski blizu te ih osjećamo, idejno su daleko od nas i mi, dok smo složni između sebe i s ostalim balkanskim narodima, praktično smo udaljeni od nemira današnjeg vremena, i nemamo razloga da budemo zabrinuti za svoju budućnost, osim utoliko što nemir Evrope ima svog efekta u životu svakog njenog dijela.

Mi znamo da se danas ne radi ni za naše interese ni proti njima, da nemamo nikakvih računa sa ostalim državama, da smo u dobrim i iskrenim odnosima sa svima susjednim državama, da smo u stanju da i dalje ostanemo strogo neutralni.

U današnje nemirno vrijeme i ovoliko je dosta da smirenije pratimo razvoj neobičnih događaja.

Nešto o Bjelorusima i Malorusima

Kako se danas odigrava tragedija u jednoj slavenskoj državi — Poljskoj, a spominju se u svjetskoj štampi imena Bjelorusa i Malorusa (Ukrajinaca), iznijećemo nekoliko podataka o tim dvama plemenima velikog, zapravo ogromnog, skoro nepreglednog naroda ruskog kojemu ta plemena pripadaju. Pri ruci su mi dva glavna djela: Niderle »PREGLED SLOVENSTVA« (Obozrenije sovremenago slavjanstva, Sankt-peterburg, 1909; Encikloped. slavjanskoj filologiji, pod redake. V. Jagića; na ruskom); i »SLOVENSTVO« (Slovanstvo, obraz jeho minulosti a pšitomnosti; napsali dr. Jaroslav Bidlo itd.; V Praze 1912; na češkom).

Prema statistici g. 1906 ruskog učenjaka Florinskog bila je ova cifra Slovenskog svijeta:

Rusa (zajedno)	102.840 000
Bugara	5.440.000
Srbohrvata	9.135.000
Slovenaca	1.475.000
Čeha	7.237.000
Slovaka	2 671.000
Lužičkih Srba	150.000
Poljaka	19.200.000
Kašuba	366 000
Ukupno:	148.521.000

No uz ovu cifru postojala je i druga koja je dokazivala da ukupni broj svih Slavena iznosi: 136,500.000 a to je bila statistika iz god. 1900. Razlika bi bila otprilike nešto oko 12 miliona. Mi ne možemo ispitivati koja cifra od ove dvije odgovara tadašnjoj stvarnosti.

Više nas zanima kako su po toj statistici stajala tri velika plemena ruska? Evo brojka — otprilike; (vidi Niderle op. cit. str. 27).

Velikorusa	59.000.000
Bjelorusa	6 200.000
Malorusa	23.700.000
Ukupno Rusa:	88.900 000

Otprilike: 89.000 000, godine 1900. A od onda prošlo je 38 godina! Poznato je k tome da se Slaveni nopće silno množe!

Političko i geografsko ime UKRAJINA postalo je tamo od 13 stoljeća, jer se je taj dio nalazio na kraju geografskog p ložaja Rusije. Ukrajina bijaše poprište raznih naroda, a drži se da je u 4 ili 5 stoljeću poslije Hrista bila naseljena slavenskim plemenima i da su se iz nje selili kasnije Slaveni u sjeverne, zapadne i istočne krajeve svojih današnjih postojbina. Posebna povijest Ukrajine počinje tek u 12 stoljeću. Kad je nestalo dinastije Romanova, Ukrajina izgubi svoju samostalnost, te jedan dio njezin (Galicija) pripada Poljskoj, Volinija Litvaniji, a Prikarpatski dio pripadne Madžarskoj. Slijedile su onda borbe Ukrajine sa Litvanijom i Tatarima sa Krima, dok najbolje plodne krajeve Ukrajine prigrabiše poljski magnati, protiv kojih su se redali razni ustanci Malorusa i Kozaka, no njihovi ustanci bili su ugušeni. U 17 vijeku sklopiše Ukrajinci savez sa Poljskom, i tako je Ukrajina postala član litvansko-poljske federacije, a malo poslije ruski i poljski veliki posjednici napraviše sporazum i podijeliše Ukrajinu između sebe. Ruska carica Katarina proglasila je Ukrajinu ruskom provincijom g. 1764. Galicija je kasnije pripala Austriji, a veći dio Ukrajine ostane pod Rusijom. G. 1904-1905 napraviše revoluciju Ukrajinci sa parlamentarnom frakcijom od 45 poslanika. No brzo ugnjetači Rusija tu revoluciju i vladaše Ukrajinom sve do 1917. Pomoću Njemačke g. 1918 Ukrajinci se otcijepe od Rusije, ali poslije revolucije u Njemačkoj g. 1918, Ukrajinci izgube svoju najjaču zaštitu. G. 1919 boljševistička vlada učini Ukrajinu članicom Sovjetskog Saveza. U Poljskoj tada ostade Istočna Galicija, a Čehoslovačkoj pripadne Prikarpatska Rusija, a ostatak ukrajinske teritorije ostane Sovjet. Rusiji.

Ukrajina je jedna od najbogatijih teritorija u Evropi, pa je držana upravo žitnicom Evrope. Na nju je vrebala odavna Njemačka radi njenog prirodnog bogatstva.

Bijela Rusija podijeljena je između Rusije i Poljske. U Sovjet Rusiji nalazi se gubernija Minsk, Homel, Vitebsk i Smolensk. Površina Bjeloruske iznosi 127000 kv. kil., a ima 5 miliona stanovnika. U tom području ima 81 posto, Poljaka samo 2 posto i Ukrajinaca 1 posto. Oko 1 milion Bjelorusa živi u Poljskoj (bjeloruskom dijelu). Bjelorusija je poljoprivredna zemlja, a stočarstvo u njoj silno razvijeno. Jedna trećina njene teritorije same su šume.

Eto — poslije toliko istoričkih peripetija Malorusa i Bjelorusa i vjekovnih dijeljenja Ukrajine, danas tek smo u I činu drame koja, Bog zna, hoće li završiti katarzom ili nečim drugim? U ovim časovima uzaludno je svako proricanje.

Dr. M. P.

Rad njemačkih pionira

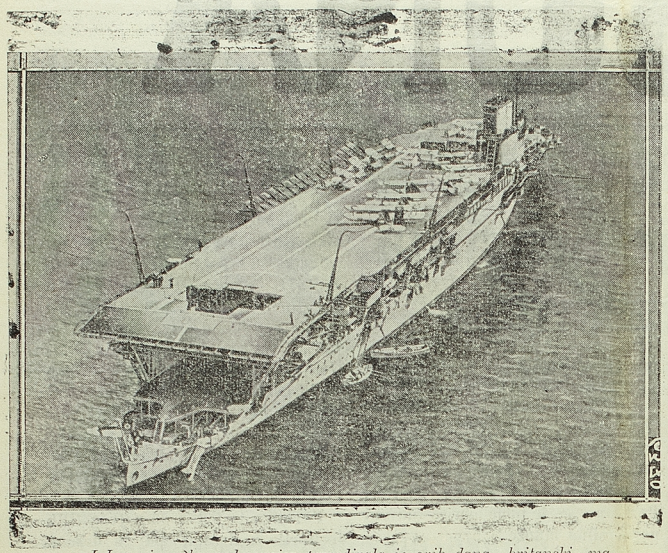
Poljaci, da bi otežali napredovanje protivničkih trupa, porušili su i veliki kolni most kod Fordona, u okolini Bromberga, pa su njemački pionirи morali da u neposrednoj blizini porušenog mosta podignu privremeni pontonski most.

Novi beogradski dnevnik

U Beogradu će za koji dan izaći novi dnevni list »Telegraf«. List izdaju Stanislav Krakov, negdašnji glavni urednik „Vremena", te Jovan Lazarević i Bora Gavrilović, a pisaće u duhu ideologije Dimitrija Ljotića.

Pomorski rat

Jedna njemačka podmornica torpedirala je ovih dana britanski matični brod za avione „Courageous«. »Courageous« bio je prvobitno krstaš, pa je kasnije pretvoren u matični brod, deplasman mu je bio 22,500 tona, a nosio je 52 aeroplana raznih kategorija. Britansko Ministarstvo mornarice saopćuje da broj spašenih sa potopljenog broda iznosi 83 oficira i 876 mornara

POČAST viteškom protivniku

Prigodom napada engleskih aviona na njemačku luku Wilhemshaven 4 o. m. poginulo je više engleskih avijatičara, koji su bili sa svim vojničkim počastima, sahranjeni u Wilhemsharen. Kovčezi pogi nulih bili su pokriveni engleskom ratnom zastavom.

Urarska, zlatarska i optičarska radnja
VINKO IVULIĆ - SPLIT
Solidna posluga - Cijene umjerene. — . NARODNI TRG 4

FILM

Tjelovježba u rano jutro osvježuje dušu i tijelo, kako to dokazuje i mladi Tobis-Cinema star Irene von Meyendorff, koja igra glavnu ulogu u novom Tobis-Cinema filmu »Krojač Wibbel«.

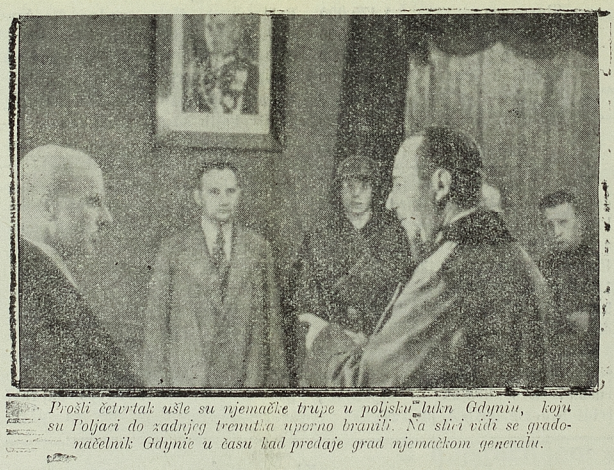

Käthe von Nagy igra glavnu ulogu u novom Tobis-Cinema filmu »Renata u kvartetu«.

„ILS" INDUSTRIJA LIJEVA ŠIBENIK

Trgovina mode „a la ville de Paris"
Jakša Žuljević - Split
Specijalna prodaja muške pom. robe

SA ISTOČNOG FRONTA

Prošli četvrtak ušle su njemačke trupe u poljsku luku Gdynju, koju su Poljaci do zadnjeg trenutka uporno branili. Na slici vidi se gradonačelnik Gdynje u času kad predaje grad njemačkom generalu.

Nakon nekoliko uzastopnih dana žestoke borbe pao je i Lodž u njemačke ruke. Slika prikazuje dolazak njemačkih motoriziranih odreda na Trg slobode.

Beogradsko „Vreme"

već nekoliko dana donosi na vrhu prve strane po koju zgodnu rečenicu aktuelne sadržine. Neke od njih ovdje prenosimo.

Cjelina i bezbjednost Jugoslavije ne mogu biti ni od koga ugrožene s pravom, ne samo zbog toga što je Jugoslavija opravdana i etnografski i geografski i ekonomski, već i zbog toga što JUGOSLAVIJA nije prisvojila ništa tuđe i ništa tuđe i ne želi.

—

Ne slušajte svakoga; ne raznosite neistinite vijesti; ne zaboravite da je naša zemlja neutralna!

—

Mi smo neutralni. Trudimo se kao građani da pomognemo Državu da očuva taj svoj stav.

—

Miroljubivu i neutralnu politiku Jugoslavije omogućavaju njeni dobri odnosi sa svima susjedima.

Ni od koga ništa ne tražimo, nitko od nas ništa ne traži.

—

Najbolje ste se odužili našoj narodnoj odbrani, kad o njoj nikad ne govorite!

—

Provokatori su najveći neprijatelji naše neutralnosti. Čuvajte ih se!

—

Na ulici i javnim mjestima ne vodite razgovore nezgodne po državne i nacionalne interese.

—

Nikad nije bilo više potrebno nego sad da građani vrše primjerno svoju dužnost i sljeduju savjetima i naredbama vlasti.

Politički pregled

Izvanredno ovlašćenje Ministarskom savjetu

U posljednjim »Službenim novinama« objavljena je slijedeća Uredba:

Ministarski Savjet može do sastanka Narodnog pretstavništva putem Uredba mijenjati postojeće zakone, Uredbe, Pravilnike i ostale propise i donositi nove, u koliko to zahtjevaju javni interesi. Ove uredbe imaju se podnijeti na saglasnost Narodnom pretstavništvu.

Prenos kompetencija na Banovinu

Ban dr. Ivo Subašić stigao je u utorak 19 o. m. u Beograd radi uređenja poslova oko prenošenja kompetencija. U toku dana dr. Šubašić održao je više konferencija sa pretsjednikom Vlade g. Cvetkovićem i potpretsjednikom g. drom Mačekom, kao i nekolicinom drugih ministara, a u srijedu je bio primljen u audijenciju kod Nj. Kr. Vis. Kneza namjesnika.

Kako saznajemo, prenošenje kompetencija na Banovinu Hrvatsku biti će završeno za najkraće vrijeme jer je 1 oktobar određen kao dan, kada u Banovini Hrvatskoj počinju funkcionirati svi resori predviđeni Uredbom o ustrojstvu banske vlasti.

Odluka Ministarskog vijeća

U srijedu održana je, pod pretsjedanjem pretsjednika Kr. vlade gosp. Dragiše Cvetkovića, sjednica Ministarskog vijeća na kojoj je između ostalog, a na prijedlog ministra unutrašnjih poslova g. Stanoja Mihaldžića donjeta uredba, na osnovu koje se može vršiti smjenjivanje gradskih vijeća i pretsjednika gradskih općina, odnosno postavljanja komesara za gradove Beograd, Zagreb i Ljubljanu.

širite N. TRIBUNU

SPLIT

Odlazak bana g. dra Buića na liječenje

Ban bivše Primorske banovine g. dr. Mirko Bučić, koji još nije razriješen svoje časti, oprostio se sa činovništvom banske uprave i otputovao na liječenje. Pitanje njegova položaja još nije riješeno.

Komemoracija Sv. Pribičeviću

Organizacija SDS u Splitu priredila je na 17 o. m. komemoraciju Sv. Pribičeviću. Upalo je u oči da nijedan istaknutiji član HSS nije prisustvovao ovoj komemoraciji. Obratili smo se jednom prvaku HSS da nam kaže razlog. On je jednostavno odgovorio: »Gdje se pojavi dr. Lj. Leontić, tu nema nas.

Brodarsko akcijsko društvo „OCEANIA“
u SUŠAKU
Vrši redovite pruge:
Jadran - Španija, Sjev. Afrika, Kanarski otoci
Jadran - Marseille, Španija, Maroko
Jadran - Malta, Sjev. Afrika, Valencija, Marseille
Jadran - Sredozemno more, Sjeverna Evropa
Na svim ovim prugama primaju se putnici na turistička putovanja, uz paušalne umjerene cijene

NAJBOGATIJI GURMANSKI RESTAURANT
Hotel sa moderno uređenim sobama
Zlatni Fazan - Split
IZBOR PRIMORSKIH SPECIJALITETA
Glavno sastajalište splitske i šibenske publike

ŽIGON I DRUG
prodaja koža i svake vrsti cipela
ŠIBENIK (DALMACIJA)

BRIJAČNICA Karlo Breuer I - Šibenik
Zastupnik: Bruno Kapeli
Solidna i brza posluga

Dinamitaši na poslu

Upozorujemo vlasti na silnu štetu koju nanašaju nesavjesni i nerazumni ljudi glavnom bogatstvu našeg mora — ribi, ubijanjem dinamitom. U zadnje vrijeme učestale su u šibeničkoj luci i bližoj okolici slučajevi ovog razornog uništavanja ribe tako, da je i za pućanstvo postalo pogibeljno. Bilo je slučajeva, da su dinamit bacili malo dalje od kupača i ladice u kojima je bilo čeljadi, pa je, osobito među ženskima, zavladao silan strah. Preko dana čuju se i po više puta silne denotacije od dinamita, koji eksplodira u moru. Kad je jedan ribar prigovorio jednom dinamitašu ovo ludo tamanjanje ribe, on je odgovorio: »Došlo je naše vrijeme, sada je slobodno«.

Trebalo bi ovom tamanjenju ribe i njihovih legla učiniti kraj prije, nego s ovog našeg pitomog i za ribogojstvo zgodnog primorja nestane i ono malo ribe, što nam je preostalo. Neka zakupnici i poslodavci lagumskih i sličnih radnja paze kojoj osobi povjeravaju eksplozivni materijal, jer ako oni davaju dinamitašima eksploziv za čašu vina ili par dinara, naravno da se bezdušnim dinamitašima isplati dinamitom ubijati ribu, kad na laki način i vrlo jeftino dolaze do njega.

I pretstavnici vlasti i pučanstvo, a napose ribari dužni su se zauzeti, da se ovo veliko zlo i ogromna šteta — ubijanjem ribe dinamitom — sto prije ukloni, a tim i zapreka razvijanju privrede i napretka našeg ribarstva i primoraca. Kad se dinamitaši osjetljivo kazne ili nagrade one, koji ih prijave, nestaće ove lude jagme za tamanjenje ribe dinamitom. Onda neće biti kukanja: »Izdalo more, nestalo ribe«

Na koncu trećeg tromjesečja

priložili smo obračun-opomenu kao i ček. uplatnicu svima onima koji nam duguju više mjeseci. — Prilikom obnove pretplata neka naši prijatelji ne zaboravе, da se »N. Tribuna« uzdržava samo od pomoći svojih čitatelja, pa je stoga njihova prva dužnost, da se savjesno i točno pretplaćuju. Savjesna služba našeg lista narodu i njegovim interesima s pravom traži tu dužnost njegovih čitatelja.

JUGOSLAVENSKI LLOYD A. D.
Prije Atlantska plovidba Ivo Rečić a. d.
i Jugoslovensko-amrikanska plovidba a. d.
Trgovačke pruge za sve krajeve svijeta
SVE OBAVJESTI DAJE:
Uprava društva u Zagrebu:
Gundulićeva ulica 3 — Teleton 32-51
agencije:
Split, Francuska obala 2 — Telefon 32
Sušak, Tomislava ul. br. 5 Telefon 1-08
BRZOJAVI: PLOVIDRA

ZLATARIJA
G.B.VALLE - SPLIT
VLASTITA RADIONA — UTEMELJENA 1822

Mjere protiv nelojalnih trgovaca

Kako saznajemo policija je predala sudu 28 šibenskih trgovaca radi protuzakonitog dizanja cijena životnim namirnicama. Ovaj gest policije primljen je sa osobitim odobravanjem, jer je bilo skrajnje vrijeme da se, u ovim ozbiljnim trenutcima, stane na kraj ovim sramotnim makinacijama.

»GLASNIK« — Izašao je broj 9 »Glasnika« mjesečnog časopisa što ga izdaje Ispostava Banske Vlasti u Splitu. Na uvodnom mjestu, uz sliku dr. Vladka Mačka, pod naslovom »24 kolovoza 1939«, list donosi kronički sve važnije akte koji su doneseni u vezi sa sporazumom, te biografije Bana dr. Šubašića i ostalih novih ministara, te više interesantnih i aktuelnih članaka.

SIBENIK

Pitanje šibenske obale

Šibenik se u zadnju godinu dana mnogo promjenio, agilnim zauzimanjem građana, svoj izgled ali je ipak još ostalo nerješeno mnogo pitanja koje bi u svakom slučaju trebalo što prije urediti. Za napredak Šibenika, kao ratne i trgovačke luke, nesumnjivo je vrlo važno pitanje popravljanja stare i dograđivanje nove obale.

To je pitanje bilo zaista i pokrenuto, pa je bio sagrađen i novi veliki gat za teretne parobrode. Ali u ovo nekoliko godina od kad je nasipavanje gata završeno, usprkos svih nastojanja, nije ništa napravljeno na stvarnom uređenju te nove obale. Tako ne samo da se nikad nije počelo sa popločavanjem gata, (neshvatljivo je da se zato nije moglo nabaviti kredita, jer bi zato bila potrebna izvjesna svota koja je skoro nikakva prema ostalim troškovima za ovu gradnju), nego je čak i na nekoliko mjesta ostalo velikih nenasutih jama koje, kod malo jačeg prometa, pretstavljaju pravu životnu opasnost, a da ne govorimo o njihovom estetskom izgledu.

Osim toga na cijelom ovom kompleksu obale nije uveden ni željeznički uređaj, ni stvarna električna rasvjeta, bez čega se ne može zamisliti jedna moderna obala, pa se radi toga ni ovdje ne vrši skoro nikakva mampulacija ugljenom i ostalim rudama iako bi po planu tu moralo biti jedino i glavno slagalište za te terete u šibenskoj luci.

Ne znamo do koga je krivnja za ovakav skoro neozbiljan nemar, ali upozoravamo da se njegove posljedice mogu vrlo teško osjetiti tek onda kad bude, možda, suviše kasno.

Ovom prilikom dužnost nam je da potsjetimo da bi već bilo krajnje vrijeme da se započne i sa uređivanjem i onog drugog djela obale od gata »Krke« do Lučke kapetanije pogotovo kad je plan već odavna utvrđen, a i potrebni kredit je bio ove zime već odobren.

Nedjelja Crvenog Krsta

U nedjelju 17 o. m. održana je uobičajena povorka Crvenog Krsta u kojoj je učestvovala uprava mjesnog odbora C. K. i učenici svih osnovnih kao i srednjih škola u gradu. Preko cijelog dana kupljeni su dobrovoljni prilozi u humanitarne svrhe, a glazba Kr. Mornarice održala je u jutro koncerat u perivoju.

Orijaš koji svaruje čelik i željezo

Pri tom se zaista nameće pitanje radi li se stvarno samo o strojnom orijašu ili pak o pravom pravcatom čovjeku. Ovdje je naime stroj nadmašio čovjeka, pa preuzeo čak i njegov razum. On dakle misli kao pravi čovjek, samo što je hiljadu puta jači od njega, pa se tako pretvorio u pravog robota! Širok i masivan, flankiran s dva stupa, stoji taj od poduzeća AEG stvoreni robot u orijaškoj dvorani. Treba mu njesta, jer gdje on počne blanjati, leti u dalekom okrugu užareno iverje. Zato je bolje da smo od njega udaljeni bar nekoliko metara čim počne čitav taj prizor. Pokazuje se na primjer svarivanje dvaju čeličnih blokova od 25.000 četvornih milimetara promjera. Svijet toga još nije vidio! Oba bloka leže među dvjema snažnim bakrenim čeljustima i dok se one polagano stiskaju, dodirna se njesta već počinju žariti do razbijeljenosti i — najednom je tu najljepši vatromet... Na dvadeset, trideset metara daleko frcaju snopovi varnica prostorom. Zrakom se ori cvrčanje i pištanje. Po nekoliko minuta traje taj vatromet, u kojem izgaraju tuđa tijela između oba bloka, sve dok se ne postigne vrućina koja je potrebna za samo svarivanje. U tom trenu vrši stroj samostalno još i posljednji pritisak, pri čem se oba kraja spajaju i svaruju, dok u istom času prestaje sam vatromet. Iz dvaju čeličnih blokova nastao je jedan komad . . .

To o „posljednjem pritisku“ sluša se je sam stroj taj trenutak nepogrešivom sigurnošću, bez svake ljudske pomoći i bez pokretanja kakvog šaltera ili poluge. Na taj se način mogu svarivati željezni stupovi i tračnice, osovine i komadi željeza, šipke i cijevi svake vrsti. Taj stroj radi dakle u cijelosti automatski. Prije tog se samo uskladi nekoliko skala, pritisne na šaltersko dugme i — iz stroja izlazi gotov komad, nakon što se automatski iskopčala i sama struja. Čudo nevidljivih energija nalazi se tu na djelu. Taj stroj, koji misli sam za sebe, oduzimlje ljudima svaku mogućnost ljudske zablude i opasnog poigravanja s temperaturama koje su slične sunčevoj . . .

Što je međutim postalo iz starog svarivača, koji je svoj posao obavljao primitivnim alatom, klještima i užarenom do topljenja dovedenom žicom? Nije još davno kad još nije bilo razvijeno električno svarivanje i kad se samo svarivanje uopće smatralo još običnim, ispomoćnim postupkom. Velimo »običnim« jer se svaki svareni metalni komad smatrao običnom krparijom kao i zakrpane hlače, koje ljudi nisu nosili u nedjelju ili blagdane. Ono što se moglo zakovati željeznim čavlima ili spojiti na koji drugi »pristojni« način, nije trebalo svarivati! Ako se neko možda nsudio svariti okvir svog automobila, koji mu je pukao u »susretu“ s kakvim drvetom, onda je učinio najbolje ako je prilikom prodaje kola jednostavno prešutio tu okolnost da ne pokvari cijenu A danas? Čak ni okvir najbrže i najteže električne brzovozne lokomotive njemačkih državnih željeznica nije proviđen željeznim čavlima, nego je svaren! Za takvo najmodernije građenje lokomotiva dobilo je poduzeće AEG Gran Prix na pariškoj izložbi. Ta lokomotiva vuče naime cijeli vlak od 360 tona težine i juri s njim prosječnom brzinom od 180 km na sat! Ona mora pri tom dosta toga izdržati, a s njom zajedno i njen svareni okvir!

Užarena žica, koja se na otvorenom plamenu grijala u svrhu svarivanja, zamijenjena je tako električnim strojem za svarivanje, čija je automatika neophodno potrebna svuda, gdje se radi o svarivanju ogromnih i teških metalnih komada. Iz malog svarivačkog embriona rahitičnim žicanim nogama razvio se danas pravi pravcati robot, koji poput kakve igrarije svaruje i najteže komade čeliku i željeza . . .

SINJ

PROSLAVA KRALJEVOG ROĐENDANA

Sokolsko društvo u Sinju vrlo svečano je proslavilo rođendan svoga Starešine Kralja Petra II.

Dne 6. septembra iza blagodarenja u katoličkoj i pravoslavnoj crkvi održana je u sokolani svečana sjednica uz prisustvovanje vojnih vlasti i građanstva. Program sjednice izvršen je prema uputama Saveza.

Uvečer istog dana Sokolsko društvo priredilo je akademiju sa biranim i bogatim programom.

Sav program i na svečanoj sjednici i na akademiji izveden je vrlo dobro Sokolana je bila puna birane publike koju današnje prevrtljivo vrijeme nije omelo, da proslavi rođendan svoga Kralja sa srdačnim željama za dug Mu i sretan život na korist cjelokupnog nam naroda i velike nedjeljive Jugoslavije. Spontanost klicanja Kralju i Jugoslaviji, oduševljeni pozdravi Sokolskoj zastavi dirljivi svršetak tragedije »Ratnikova vjerenica«, uz jurišni nastup jednog odreda naše dične vojske, ostavili su kod sviju jedno vedro i puno nade raspoloženje.

Vježbe i muzički komadi izvedeni su odlično uz dirigovanje br. kapelnika S. Ilića, a i naši diletanti, uz režiranje brata J. Vicića, pokazali su odlično interpetiranje svojih uloga, među kojima se osobito istakao nosilac glavne uloge br. B. Boban, dok je balete izvježbao društveni načelnik br. M. Sierakijević. S o k o

BENKOVAC

ANTIMALARIČNE USTANOVE I ASANACIJE

Od svih akcija koje su kroz posljednjih dvadesetak godina poduzimane u Sjev. Dalmaciji svakako je bila najživlja antimalarična akcija Iz godine u godinu ona se je na razne načine upotpunjavala.

Danas Dom narodnog zdravlja u Benkovcu, koliko pruža ljekarsku pomoć oboljelim, isto toliko vodi računa o lokvama ustajale vode na svom području. Njegov automobil neprestano od proljeća do jeseni postavlja ribice gambuzije po lokvama iz kojih se upotrebljava voda, a polijeva nattu po onim lokvama iz kojih se voda ne upotrebljava.

Velika je šteta što antimalarična akcija, vjerovatno zbog oskudice u kreditima, nije pristupila asanaciji manjih položaja i to bar onih koji su izdvojeni od glavnog sjeverodalmatinskog malaričnog područja, a gdje bi se sa skromnim sredstvima učinila velika korist.

Tako u selu Karinu nema nigdje većih lokava u kojima voda ne presuši preko ljeta osim nekolike lokve u blizini ušća krasne rječice Karišnice. Ove nekolike lokve, i pored nastojanja Doma narodnog zdravlja iz Benkovca, daju toliko komaraca da je zbog njih nemoguć prosperitet ovoga sela.

Da bi se ovaj uzrok otklonio trebala bi samo jedna manja novčana pomoć, kojom bi se prokopala i obzidala dva-tri kanalića što bi spajali ove lokve s morem. Tada bi leglo komaraca bilo iskjučeno.

Više nego vjerovatno kad bi i ovim putem išla antimalarična akcija da bi tek onda došla do potpuno pozitivnih uspjeha. D o p i s n i k

Primorska Centrala proizvođačkih i potrošnih zadruga
Mjesna zadruga za poljopr. kredit
Transportno-konzumna zadruga
Proizvođačko-potrošna zadruga
SPLIT

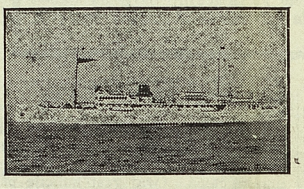
Osvećenje doma Sokolskog društva Kistanje

Dne 3 septembra imalo je kistanjsko Sokolsko društvo jednu lijepu i uspjelu manifestaciju. Osvetila je svoj novi Sokolski dom, koji je sagrađen u znoju, požrtvovanju i nesebičnom radu svih njegovih pripadnika od unazad desetak godina. Dom je vrlo lijep i prostran, ima čitaonicu, kancelariju i stalnu pozornicu, te pretstavlja pravi tip seoskih domova u kojima treba da je svaki milimetar pravilno iskorišten.

Ova lijepa proslava održana je u prisustvu izaslanika Nj. V. Kralja, art. puk g. Vuksanovića, pretstavnika sokolske župe Šibenik br. starešine Pave Kovačeva, te sreskog načelnika iz Benkovca, načelnika općine iz Obrovca i drugih poznatih naci nalnih boraca iz ovoga kraja. Kumovao je br. dr. Mirko Buić, kojega je zamjenjivao br. Lazar Krneta načelnik općine iz Kistanja. Na proslavi se pored kistanjskog društva učestvovala i sljedeća društva iz okolice : Biograd, Obrovac, Benkovac i Drniš te čete : Bratiškovci, Đevrske, Tkon i Filipjakov. Sokolsko društvo Biograd došlo je prvo sa glazbom i zastavom i ono je pružilo punu podršku kistanjskom društvu u izvođenju čitave proslave.

Ujutro u 9 sati održane su probe svih vježbačih kategorija za javni nastup. U 10·45 sati svečano je dočekan izaslanik Nj. V. Kralja, koji je srdačno pozdravljen od postrojenih Sokola i Sokolica. Nakon toga obnovljen je svečani blagoslov doma na kojem su govorili : O. Nikanor Kalik, br. Pave Kovačev u ime Župe Šibenik, izaslanik Nj. V. Kralja, starešina društva Kistanje, te zastupnik kuma br. Lazo Krneta, poslije čega je kroz mjesto prošla velebna povorka na čelu sa glazbom iz Biograda.

Poslije podne održana je javna vježba a uvečer u 9 sati akademija u novoj Sokolani, i time je završena ova uspjela sokolska manifestacija, na potpuno zadovoljstvo, kako domaćih Sokola tako i mnogobrojnih gostiju. I. MILAČIĆ

„ADRIATICA"
S. A. DI NAVIGAZIONE - VENEZIA

m. l. F.sco MOROSINI. — Luksusna brza pruga Venezia-Trieste-Dalmacija. Savršena udobnost, finoća posluge, brzina prevoza.
m. l. tipa »BRIONI« i »Città di Bari.« Udobna turistička putovanja po Jadranu. — Specijalne jeftine cijene.
Agencije u svim glavnim lukama.
Zastupstvo za Šibenik : Tvrtka Giovanni CALEB

Na poziv njemačke komande jedan dio civilnog pučanstva Varšave napustio je mjesto.

Varšava

Varšava kao glavni grad Poljske ima kraću i manje značajnu istoriju nego Krakov. Stari kraljevski grad Krakov je bogatiji u spomenicima i ljepši po svojim građevinama. Ali značaj grada je rastao brže kad je Varšava u novo osnovanoj poljskoj državi postala sjedište vlade i tako politički, privredni i kulturni centar zemlje. Varšava je danas srce Poljske.

Grad nije jednomjeran i pun je raznih kontrasta. Stari grad se prostire na visokoj zapadnoj obali Visle. Nekadašnji zamak mazurskih vojvoda i poljskih kraljeva je postao rezidencija pretsjednika republike. U neposrednoj blizini, — kako u svom članku piše »Völkischer Beobachter«, — naselili su se njemački građani, koji su za vrijeme velikog kolonizacionog pokreta u srednjem vjeku došli tamo i osnovali istočno-njemački kolonijalni grad.

Kao kontrast tom slikovitom djelu Varšave je predgrađe Praga na istočnoj obali Visle, danas siv industrijski kvart. Istočna i zapadna obala Visle su povezane s četiri mosta. Najduži i najkrasniji među njima je most Poniatowskog, koji vodi u nov saobraćajni centar. Zajedno s Jerusalemskom alejom ga možemo smatrati za istočno zapadnu osovinu Varšave, dok dvije duge paralelne ulice trgovački bulevar »Marszalkowski« i „Novi svet" možemo smatrati za sjevero južnu osovinu.

Krakovsko predgrađe, koje počinje kod zamka iz vremena baroka, ima mnogo crkava i nekolino krasnih palata, kojih je u Varšavi velik broj, jer nesmijemo zaboraviti da je grad bio sjedište mnogobrojnih poljskih magnatskih porodica.

Najmoderniji i zaista grandiozan dio grada je južna strana sjevero-južnih osovina, Alej Ujazdowska. To je stvarno promenada elegantne Varšave. Na njoj stoje vladine zgrade i zgrade diplomatskih pretstavnika, kao i čuveni Belveder, nekadašnja rezidencija maršala Pilsudskog.

Položaj između istoka i zapada karakterizira istoriju poljskog glavnog grada. Poslije treće podjele je Varšava od 1895 do 1806 godine pripadala Pruskoj, 1813 su u nju ušli Rusi i od tog vremena je Varšava zajedno s Kongresovkom bila dio carske imperije sve do svjetskog rata i za nju se čulo samo za vrijeme ustanka 1830 i 1863 godine.

Varšava je u svjetskom ratu postala bojno polje. Dne 5 augusta 1915 godine je njemačka istočna armada ušla u tvrđavu i Varšava je postala sjedište generalnog guvernera, da po svršetku rata postane glavno ekonomsko i admistrativno središte Poljske.

KNIN

Rad sreskog odbora Crvenog krsta; nova gimnazijska zgrada

Prema uputama Glavnog i banovinskog odbora C. K., ovaj je sreski odbor u Kninu sakupio lijep broj dobrovoljnih bolničarka, gospođa i djevojaka, koje su se upisale u tečaj, u kojem će se vaspitati za plemenito socialno i humano zvanje dobrovoljnih bolničarki. Pred nekoliko dana održan je sastanak u općinskoj vječnici uprave C. K, i sakupljenih kandidatica. gdje im je najprije Komandant mjesta, g. pukovnik Vuksanović održao pozdravni govor, a zatim je pretsjednik sreskog odbora, g. Dr. M. Perković, protumačio značenje i važnost ove najplemenitije, međunarodne ustanove, osobito u ovim vremenima kad čovječanstvu treba Samaritanki poput naše Kosovke djevojke, ovjekovječene našom tradicionalnom pjesmom. G. dr. Krsmanović, sreski ljekar, koji je i prošle godine svojom ustrajnošću i vanrednom stručnom spremom pripravio i do uspjelog ispita usposobio oko dvadeset dobrovoljnih bolničarki, ustanovio je odmah u koje dane i u koje časove će nove kandidatice pohađati tečaj prema propisima i pravilima gl. odbora.

Danas, 19 septembra započinje tečaj koji će trajati prema određenim propisima, a pri svršetku tečaja održaće se ispit pred komisijom.

U nedjelju, 17 o. m. započela je sjednica C. K., pa je sreskj odbor prema uputama banovinskog odbora postupio u sakupljanju milodara. Dobrovoljne bolničarke, koje su lani dovršile tečaj, odjevene u bolničarskom odijelu sa rupčićima C. K. oko čela, sakupljale su milodare prodavajući lijepe značke C. K. dobivene od Glavnog odbora. Vojna muzika, na poljani Kralja Petra I. svirala je birani koncerat. Odbor će nastaviti svojim radom kroz cijelu sedmicu. Uspjeh je dosada u moralnom i materijalnom pogledu vrlo dobar.

—:—

Zgrada nove državne realne gimnazije sa novim namještajem dokazuje koliko naša država nastoji da školske zgrade odgovaraju higijenskim, pedagoškim i estetskim savremenim zahtjevima. Nova gimnazija reprezentativni je ukras ovoj varoši i cijelom srezu. Sa najvećim zadovoljstvom i zahvalnošću roditelja i djece prema odlučujućim faktorima primljena je vijest da se ove škol. godine otvara i peti razred. Obuka redovita započela je 15 o. m., a u V razredu započeće 24. u ponodjeljak. Zajednica Doma i škole u kontaktu sa v. d. direktora gimnazije sarađuje za dobro i napredak ovog kulturnog hrama toliko važnog i potrebnog za cijelu Sjevernu Dalmaciju.

Tisak i vlasnik: „TIPOGRAFIJA" štamparsko novinsko knjižarski zavod, za tiskaru i uredništvo odgovara: direktor Hamilkar Vitaliani, Sibenik